

Opravična št.:

U-I-44/18

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2019:U.I.44.18

Akt:

Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr. in 27/16) (ZFPPIPP), 3. odst. 310. čl. in 3. odst. 311. čl.

Izrek:

Tretji odstavek 310. člena in tretji odstavek 311. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr. in 27/16) sta v neskladju z Ustavo.

Državni zbor mora ugotovljeno neskladje odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

Do odprave ugotovljene protiuustavnosti iz 1. točke tega izreka:

– prerokana izločitvena pravica ne preneha z opustitvijo vložitve tožbe v roku iz prvega odstavka 310. člena ali opustitvijo predloga za nadaljevanje postopka v roku iz tretjega odstavka 311. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, temveč ko upravitelj v skladu s tem zakonom proda premoženje, ki je predmet izločitvene pravice;

– se sme prodaja premoženja, ki je predmet izločitvene pravice, v primeru opustitve vložitve tožbe začeti po izteku roka iz prvega odstavka 310. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju;

– se sme prodaja premoženja, ki je predmet izločitvene pravice, v primeru opustitve predloga za nadaljevanje postopka začeti po izteku roka iz tretjega odstavka 311. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

Evidenčni stavek:

Ker so pravni položaji, ki jih izločitvena pravica varuje, varovani v okviru pravice do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave, velja enak zaključek tudi za izločitveno pravico, ki omogoča varstvo navedenih položajev v primeru postopka insolventnosti. Ker je dokončna ugotovitev obsega premoženja stečajnega dolžnika ter vrste in višine zahtevkov zoper stečajnega dolžnika nujni pogoj za izpeljavo stečajnega postopka zoper insolventnega dolžnika, je po oceni Ustavnega sodišča cilj pospešitve in povečanja učinkovitosti v posebnem primeru stečajnega postopka lahko ustavno dopusten cilj za omejitev lastninske pravice iz 33. člena Ustave. Zakonodajalec bi tako lahko zamudo roka za ustrezno uveljavljanje izločitvene pravice v pravdi določil le kot predpostavko za dovoljenost prodaje. Izločitvena pravica v tem primeru ne bi prenehala, upniki pa bi jo, enako kot v primeru, ko izločitvene pravice sploh ne prijavijo, izgubili šele, ko bi upravitelj prodal premoženje, ki je predmet izločitvene

pravice. Pravna posledica prenehanja izločitvene pravice torej ni nujen ukrep za zagotovitev cilja hitrosti postopka. Ker ukrep ni nujen za doseganje zasledovanega cilja, pomeni izpodbijana zakonska ureditev prekomeren poseg v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave.

Geslo:

1.2.51.4.1 - Ustavno sodstvo - Vrste vlog - Aktivna legitimacija v postopku pred Ustavnim sodiščem - Konkretna presoja norm - Sodišče.

1.5.51.1.15.1 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku abstraktne presoje - Ugotovitev, da je predpis v neskladju - Z ustavo.

1.5.51.1.16 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku abstraktne presoje - Poziv normodajalcu, da predpis uskladi z Ustavo/zakonom.

1.5.51.1.22 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku abstraktne presoje - Določitev načina izvršitve odločbe.

1.5.51.1.8 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku abstraktne presoje - Presoja po koneksiteti (30. člen ZUstS).

5.3.36 - Temeljne pravice - Državlanske in politične pravice - Pravica do lastnine „(33, 67)“.

3.16 - Splošna načela - Sorazmernost.

Pravna podlaga:

Člen 33, Ustava [URS]

Člen 30, 40.2, 48, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:

✘

Dokument v PDF obliki:

 [U-I-44-18.pdf](#)

Polno besedilo:

U-I-44/18-6

7. 11. 2019

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Vrhovnega sodišča, na seji 7. novembra 2019

odločilo:

1. Tretji odstavek 310. člena in tretji odstavek 311. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14 - uradno prečiščeno besedilo, 10/15 - popr. in 27/16) sta v neskladju z Ustavo.

2. Državni zbor mora ugotovljeno neskladje odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

3. Do odprave ugotovljene protiustavnosti iz 1. točke tega izreka:

- prerekana izločitvena pravica ne preneha z opustitvijo vložitve tožbe v roku iz prvega odstavka 310. člena ali opustitvijo predloga za nadaljevanje postopka v roku iz tretjega odstavka 311. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, temveč ko upravitelj v skladu s tem zakonom proda premoženje, ki je predmet izločitvene pravice;

- se sme prodaja premoženja, ki je predmet izločitvene pravice, v primeru opustitve vložitve tožbe začeti po izteku roka iz prvega odstavka 310. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju;

- se sme prodaja premoženja, ki je predmet izločitvene pravice, v primeru opustitve predloga za nadaljevanje postopka začeti po izteku roka iz tretjega odstavka 311. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Vrhovno sodišče vlaga zahtevo za oceno ustavnosti tretjega odstavka 310. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju ZFPPIPP), ki določa, da mora upnik v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev vložiti tožbo za ugotovitev prerekane izločitvene pravice. Če upnik tožbe ne vloži v navedenem roku, izločitvena pravica preneha. Tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP naj bi bil v neskladju z drugim odstavkom 14. člena in 33. členom Ustave. Predlagatelj meni, da je zakonodajalec neutemeljeno razlikoval med bistveno podobnimi položaji. Izločitvenim upnikom, ki izločitveno pravico prijavijo v trimesečnem roku po objavi oklica o začetku stečajnega postopka,^[1] vendar po objavi sklepa o preizkusu terjatev v enem mesecu ne vložijo tožbe za uveljavitev prerekane izločitvene pravice, izločitvena pravica preneha že s potekom zakonskega roka za vložitev tožbe.^[2] Po drugi strani lahko izločitveni upniki, ki do trenutka prodaje premoženja, ki je predmet izločitvene pravice, ne opravijo nobenega pravnega dejanja za uveljavitev izločitvene pravice, izločitveno pravico prijavijo v stečajnem postopku vse do prodaje nepremičnine (premoženja), ki je predmet izločitvene pravice.^[3] Meje ustavnoskladne razlage predlagatelj vidi v možnosti, da bi izločitvenemu upniku tudi po prenehanju izločitvene pravice zaradi zamude zakonskega roka za vložitev tožbe priznal pravico do plačila denarnega zneska, doseženega s prodajo nepremičnine v stečajnem postopku. Ob opori na zakonodajno gradivo^[4] opozarja, da so pravila o prijavi in preizkusu izločitvenih pravic namenjena uresničevanju načela koncentracije postopka (227. člen ZFPPIPP). Zaradi izrecne določbe tretjega odstavka 310. člena ZFPPIPP, ki v primeru zamude roka za vložitev tožbe jasno določa prenehanje izločitvene pravice, po mnenju predlagatelja

izpodbijana ureditev ne dopušča razlage, da bi lastnik nepremičnine po prenehanju izločitvene pravice še vedno lahko varoval svojo lastninsko pravico (v razmerju do stečajnega dolžnika) po splošnih pravilih stvarnega prava. Izločitveni upnik tako kljub dejstvu, da nepremičnina v stečajnem postopku še ni prodana, izgubi izločitveno pravico že z iztekom enomesečnega roka za vložitev tožbe.

2. Predlagatelj poudarja, da je lastninska pravica v civilnopravnem pomenu pravni temelj izločitvene pravice iz 2. točke prvega odstavka 22. člena ZFPPIPP. Iz navedenega razloga naj bi prenehanje izločitvene pravice, ki je posledica zamude enomesečnega roka v okviru tretjega odstavka 310. člena ZFPPIPP, posegalo tudi v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave. Čeprav je zakonodajalec po mnenju predlagatelja zasledoval ustavno dopusten cilj v smislu uresničitve načela hitrosti stečajnega postopka, ureditev naj ne bi bila prestala testa sorazmernosti. Prenehanje izločitvene pravice namreč naj ne bi bilo nujno za dosego navedenega cilja in tudi naj ne bi prestalo testa sorazmernosti v ožjem pomenu. V zvezi z nujnostjo predlagatelj poudarja, da bi bilo hitrost prodaje mogoče doseči tudi na način, da bi ZFPPIPP v primeru zamude roka iz tretjega odstavka 310. člena ZFPPIPP predvidel le dopustnost začetka prodaje nepremičnine, pri čemer bi izločitvena pravica obstajala do trenutka prodaje.

3. Po mnenju predlagatelja bi bila sankcija prenehanja izločitvene pravice sorazmerna v ožjem pomenu le, če bi bila teža posledic posega v pravico do zasebne lastnine sorazmerna vrednosti zasledovanega cilja. Sorazmernosti posega v lastninsko pravico izločitvenega upnika naj ne bi bilo mogoče utemeljiti z zasledovanjem hitrosti stečajnega postopka, temveč le z varovanjem istovrstne pravice tretjega (kupca), ki v stečajnem postopku pridobi lastninsko pravico na tem premoženju. Poseg v lastninski položaj izločitvenega upnika, ki v stečajnem postopku ne prijavi izločitvene pravice, s čimer bi preprečil prodajo premoženja, ki je predmet izločitvene pravice,^[5] je zaradi varovanja lastninskega položaja tretjega po mnenju predlagatelja sorazmeren. Drugačen je po mnenju predlagatelja obravnavani položaj, saj zakon predvideva, da pride do posega v lastninskopravni položaj izločitvenega upnika že z iztekom roka za vložitev tožbe za uveljavljanje prerekanje izločitvene pravice. Zgolj z iztekom tega roka po mnenju predlagatelja ni mogoče utemeljiti, da je kdorkoli na tem premoženju pridobil lastninsko pravico. Strogost in nesorazmernost ukrepa naj bi bila še bolj očitna zaradi relativno kratkega enomesečnega roka. Predlagatelj še opozarja, da enako sankcijo kot tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP predvideva tudi tretji odstavek 311. člena ZFPPIPP. Če izločitveni upnik v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev ne predlaga nadaljevanja prekinjenega pravnega postopka ali tožbe ne razširi na drugega upnika, ki je prerekal izločitveno pravico, izločitvena pravica namreč ravno tako preneha. Po mnenju predlagatelja mora Ustavno sodišče zato opraviti tudi presojo tretjega odstavka 311. člena ZFPPIPP.

4. Državni zbor na zahtevo ni odgovoril.

B. - I.

5. Člen 156 Ustave nalaga sodišču, ki pri odločanju v konkretni zadevi oceni, da je zakon, ki bi ga moralo uporabiti, protiustaven, naj postopek prekine in začne postopek pred Ustavnim sodiščem. Prekinitev postopka in mnenje sodišča o nujnosti uporabe določenega zakona ali dela zakona v sodnem postopku sta kot pogoja za začetek postopka za oceno ustavnosti določena tudi v prvem odstavku 23. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno

besedilo in 109/12 - v nadaljevanju ZUstS). Predlagatelj je zahtevi priložil sklep o prekinitvi postopka revizije v zadevi št. III Ips 87/2016, saj je materialnopravni preizkus pravilnosti odločitve sodišča druge stopnje pogojen s preizkusom, ali je tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP, na katerega je sodišče druge stopnje oprlo svojo odločitev, v nasprotju z Ustavo. Tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP se glasi: "Če upnik v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev ne vloži tožbe v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena, njegova izločitvena pravica preneha."

6. Prvi odstavek 310. člena ZFPPIPP za izločitvenega upnika določa enomesečni rok za vložitev tožbe za uveljavitev prerekane izločitvene pravice v primeru, ko stečajni postopek ni prekinjen (311. člen ZFPPIPP) oziroma izločitvena pravica ne temelji na izvršilnem naslovu (312. člen ZFPPIPP). Drugi odstavek 310. člena ZFPPIPP s sklicevanjem na smiselno uporabo drugega in tretjega odstavka 300. člena ZFPPIPP določa pasivno legitimacijo za vložitev tožbe izločitvenega upnika.

7. Predlagatelj zatrjuje, da je tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP v neskladju z Ustavo. Prav tako meni, da je razlaga zakona, ki v primeru zamude roka za vložitev tožbe za uveljavitev prerekane izločitvene pravice pomeni prenehanje izločitvene pravice, edina možna. Ustavno sodišče z navedenim stališčem predlagatelja soglaša in zato so izpolnjeni pogoji za presojo skladnosti tretjega odstavka 310. člena ZFPPIPP z Ustavo. Tudi razlaga zakona, ki bi izločitvenim upnikom, ki zamudijo rok za vložitev tožbe do objave načrta prve splošne razdelitve, priznala pravico do plačila denarnega zneska, doseženega s prodajo nepremičnine v stečajnem postopku, namreč ne vpliva na prenehanje izločitvene pravice.

8. Ustavno sodišče pri odločanju o ustavnosti in zakonitosti predpisa ni vezano na predlog iz zahteve, temveč lahko oceni tudi ustavnost in zakonitost drugih določb istega ali drugega predpisa, katerih ocena ustavnosti ali zakonitosti ni bila predlagana, če so te določbe v medsebojni zvezi ali če je to nujno za rešitev zadeve (30. člen ZUstS). Predlagatelj v zahtevi opozarja, da tretji odstavek 311. člena ZFPPIPP za primer, ko izločitveni upnik v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev ne predlaga nadaljevanja prekinjenega pravnega postopka in (ali) tožbe ne razširi na drugega upnika, ki je izločitveno pravico prerekal, predvideva enako sankcijo kot tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP. Izločitvena pravica tudi v tem primeru preneha. Po mnenju predlagatelja je zato tretji odstavek 311. člena ZFPPIPP v taki medsebojni zvezi z izpodbijanim tretjim odstavkom 310. člena ZFPPIPP, ki upravičuje postopanje po 30. členu ZUstS. Tretji odstavek 311. člena ZFPPIPP se glasi:

"Če upnik v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev ne predlaga nadaljevanja postopka v skladu s tretjim odstavkom 301. člena tega zakona v zvezi z drugim odstavkom tega člena in v primeru iz petega odstavka 301. člena tega zakona v zvezi z drugim odstavkom tega člena tožbe ne razširi na drugega upnika, ki je prerekal izločitveno pravico, njegova izločitvena pravica preneha."

9. Ustavno sodišče ugotavlja, da je edina razlikovalna okoliščina za uporabo tretjega odstavka 311. člena ZFPPIPP v primerjavi s tretjim odstavkom 310. člena ZFPPIPP dejstvo, da je pravdni postopek v primeru tretjega odstavka 311. člena že v teku in je zaradi začetka stečajnega postopka prekinjen. Zaradi ugotovljene tesne medsebojne zveze je Ustavno sodišče opravilo tudi presojo tretjega odstavka 311. člena ZFPPIPP. Glede na to, da tretji odstavek 311. člena ZFPPIPP ne odpira novih vprašanj ustavnosodne presoje in se njegova vsebina giblje v okviru navedb in zatrjevanj iz zahteve, je Ustavno sodišče štelo, da je imel Državni zbor možnost pojasniti svoja

stališča že v odgovoru na zahtevo.

B. - II.

10. Predlagatelj izpodbijani ureditvi očita, da zaradi prenehanja izločitvene pravice, ki je posledica zamude enomesečnega roka, v nasprotju s 33. členom Ustave posega v lastninsko pravico izločitvenih upnikov, ki zamudijo rok za vložitev tožbe za uveljavitev izločitvene pravice (tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP) ali ne predlagajo nadaljevanja prekinjenega pravnega postopka in (ali) tožbe ne razširijo na novega upnika (tretji odstavek 311. člena ZFPPIPP).

11. Z jamstvom zasebne lastnine Ustava ne varuje le lastninske pravice, kot je opredeljena v civilnem pravu,^[6] temveč vse pravne položaje, ki imajo za posameznika na podoben način kot lastninska pravica premoženjsko vrednost in ki mu omogočajo svobodo ravnanja na premoženjskem področju ter s tem svobodno in odgovorno oblikovanje lastne usode.^[7] Navedena pravica varuje na eni strani konkreten položaj imetnika pravice pred oblastnimi posegi v njegovo lastninsko sfero, na drugi strani pa pravne položaje, s katerimi se uresničuje varovanje svobode na premoženjskem področju.^[8]

12. Prvi odstavek 22. člena ZFPPIPP opredeljuje izločitveno pravico kot (i) pravico lastnika oziroma lastnice premoženjske stvari od insolventnega dolžnika zahtevati, da mu izroči premoženjsko stvar, ki je v posesti insolventnega dolžnika, (ii) pravico osebe, ki je s priposestvom ali na drug izviren način pridobila lastninsko pravico na nepremičnini, pri kateri je kot lastnik vpisan insolventni dolžnik, od insolventnega dolžnika zahtevati, da prizna njeno lastninsko pravico na nepremičnini, (iii) pravico osebe, za račun katere insolventni dolžnik kot fiduciar na podlagi prenosa lastninske pravice v zavarovanje ali drugega mandatnega pravnega razmerja uresničuje lastninsko pravico na stvari ali pravice zakonitega imetnika oziroma drugega premoženja, od insolventnega dolžnika zahtevati, da izvede razpolagalni pravni posel in druga pravna dejanja, potrebna za prenos te pravice v dobro te osebe, in (smiselno ali) (iv) pravico lastnika blaga državnih blagovnih rezerv od insolventnega dolžnika zahtevati, da mu izroči blago državnih blagovnih rezerv, ki je v posesti, hrambi ali uporabi insolventnega dolžnika. Kadar je izločitvena pravica priznana, sodišče v izreku sklepa o preizkusu terjatev to ugotovi in glede na naravo premoženja, ki je predmet izločitvene pravice, ugotovi tudi obstoj lastninske pravice izločitvenega upnika oziroma odredi stečajnemu dolžniku, da izvede ustrezni razpolagalni pravni posel v korist izločitvenega upnika.^[9] Smiselno enako velja tudi v primeru pravnomočne sodbe, s katero pravdo sodišče ugotovi tožbenemu zahtevku izločitvenega upnika na podlagi 310. ali 311. člena ZFPPIPP.^[10] Izločitvena pravica je torej pravica lastnika stvari ali imetnika druge premoženjske pravice, da se iz stečajne mase izloči premoženje, ki ne pripada stečajnemu dolžniku.^[11] Po mnenju teorije pojem izločitvene pravice ne označuje posebne vrste pravice, ki bi jo urejal ZFPPIPP, temveč se uporablja kot skupni izraz za različne vrste pravic, ki vključujejo določeno vrsto upravičenja, zaradi katerega se zanje v postopku zaradi insolventnosti uporabljajo pravila ZFPPIPP.^[12] Izločitvena pravica torej služi varstvu ustrezne premoženjske (predvsem lastninske) pravice v posebnih primerih, ko se zanje v postopkih zaradi insolventnosti uporabljajo pravila ZFPPIPP. Ker so pravni položaji, ki jih izločitvena pravica varuje, varovani v okviru pravice do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave, velja enak zaključek tudi za izločitveno pravico, ki omogoča varstvo navedenih položajev v primeru postopka insolventnosti.

13. Ob upoštevanju načela koncentracije stečajnega postopka iz 227. člena ZFPPIPP izločitveni

upnik s prenehanjem izločitvene pravice v razmerju do stečajnega dolžnika izgubi tudi varstvo po splošnih pravilih civilnega (stvarnega) prava. S tem torej izgubi tudi možnost, da doseže izločitev premoženja, ki je predmet izločitvene pravice, iz stečajne mase. Zato pomeni prenehanje izločitvene pravice na podlagi tretjega odstavka 310. člena in tretjega odstavka 311. člena ZFPPIPP poseg v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave.

14. Človekove pravice je mogoče omejiti le v primerih, ki jih izrecno določa Ustava, in zaradi varstva človekovih pravic drugih (tretji odstavek 15. člena Ustave). Po ustaljeni ustavnosodni presoji je mogoče omejiti človekovo pravico, če je zakonodajalec zasledoval ustavno dopusten cilj in če je omejitev skladna z načeli pravne države (2. člen Ustave), in sicer s tistim izmed teh načel, ki prepoveduje prekomerne posege države (splošno načelo sorazmernosti). Oceno, ali ne gre morda za prekomeren poseg, opravi Ustavno sodišče na podlagi t. i. strogega testa sorazmernosti. Ta test obsega presojo treh vidikov posega: (1) ali je poseg sploh nujen (potreben); (2) ali je ocenjevanji poseg primeren za dosego zasledovanega cilja; (3) ali je teža posledic ocenjevanega posega v prizadeto človekovo pravico proporcionalna vrednosti zasledovanega cilja oziroma koristim, ki bodo zaradi posega nastale (načelo sorazmernosti v ožjem pomenu oziroma načelo proporcionalnosti). Šele če poseg prestane vse tri vidike testa, je ustavno dopusten.

15. Pravila o prijavi in preizkusu izločitvenih pravic so namenjena uresničevanju načela koncentracije postopka.[13] Prenehanje izločitvene pravice na podlagi tretjega odstavka 310. člena in tretjega odstavka 311. člena ZFPPIPP je na podlagi 2. točke četrtega odstavka 330. člena ZFPPIPP tudi predpostavka, ki dovoljuje začetek postopka prodaje premoženja, ki je predmet izločitvene pravice. Unovčenje premoženja stečajnega dolžnika z namenom poplačila upnikov je tudi temeljni namen stečajnega postopka. Zakonodajalec je torej z določbama o prenehanju izločitvene pravice v okviru tretjega odstavka 310. člena in tretjega odstavka 311. člena ZFPPIPP želel omogočiti začetek postopka za unovčenje premoženja, s čimer je očitno zasledoval načelo hitrosti stečajnega postopka.[14] Ker je dokončna ugotovitev obsega premoženja stečajnega dolžnika ter vrste in višine zahtevkov zoper stečajnega dolžnika nujni pogoj za izpeljavo stečajnega postopka zoper insolventnega dolžnika, je po oceni Ustavnega sodišča cilj pospešitve in povečanja učinkovitosti v posebnem primeru stečajnega postopka lahko ustavno dopusten cilj za omejitev lastninske pravice iz 33. člena Ustave. Ker presojani poseg v pravico zasebne lastnine zasleduje ustavno dopusten cilj in s tega vidika ni nedopusten, je treba oceniti še, ali je zakonska ureditev v skladu s splošnim načelom sorazmernosti.

16. Da bi bil poseg ustavno dopusten, mora biti nujen za dosego cilja. Poseg v obravnavanem primeru zadosti kriteriju nujnosti, če je zasledovani cilj učinkovitosti in hitrosti stečajnega postopka mogoče doseči le na zakonsko urejen način in ne obstajata niti možnost dosega cilja brez posega niti blažji način, ki bi v manjši meri posegel v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave. Po splošnem pravilu drugega odstavka 279. člena ZFPPIPP začetek stečajnega postopka ne vpliva na izločitveno pravico. Upniki morajo izločitveno pravico prijaviti v roku treh mesecev po objavi oklica o začetku stečajnega postopka (prvi odstavek 299. člena ZFPPIPP), a izločitvena pravica v primeru zamude navedenega roka ne preneha (četrti odstavek 299. člena ZFPPIPP). Upnik izgubi izločitveno pravico šele, če upravitelj v skladu z ZFPPIPP proda premoženje, ki je predmet izločitvene pravice.[15]

17. Prenehanje izločitvene pravice torej na splošno ni pogoj za začetek postopka prodaje premoženja. Upniki, ki izločitvene pravice ne prijavijo (v zakonskem roku treh mesecev), tvegajo

le, da bo premoženje prodano, s čimer bodo na podlagi petega odstavka 299. člena ZFPPIPP izločitveno pravico izgubili. Po oceni Ustavnega sodišča ni razlogov, da zakonodajalec ne bi mogel določiti smiselno enake ureditve tudi v primeru, ko upnik v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev ne bi vložil tožbe, s katero bi uveljavljal izločitveno pravico v pravnem postopku (tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP), ali v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev ne bi predlagal nadaljevanja prekinjenega pravnega postopka oziroma tožbe ne bi razširil na drugega upnika, ki je prerokal izločitveno pravico (tretji odstavek 311. člena ZFPPIPP). Zakonodajalec bi tako lahko zamudo roka za ustrezno uveljavljanje izločitvene pravice v pravdi določil le kot predpostavko za dovoljenost prodaje.^[16] Izločitvena pravica v tem primeru ne bi prenehala, upniki pa bi jo, enako kot v primeru, ko izločitvene pravice sploh ne prijavijo,^[17] izgubili šele, ko bi upravitelj v skladu z ZFPPIPP prodal premoženje, ki je predmet izločitvene pravice. Z zamudo roka za ustrezno uveljavitev izločitvene pravice v pravdi bi torej izločitveni upniki, enako kot tisti, ki izločitvene pravice ne prijavijo, sprejeli le tveganje, da bo premoženje prodano. Pravna posledica prenehanja izločitvene pravice torej ni nujen ukrep za zagotovitev cilja hitrosti postopka. Iz navedenega razloga pomeni izpodbijana zakonska ureditev prekomeren poseg v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave. Ker bi razveljavitev tretjega odstavka 310. člena ZFPPIPP ob upoštevanju obstoječe zakonske ureditve^[18] neizogibno sprožila vprašanja v zvezi z možnostjo začetka postopka prodaje premoženja v stečajnem postopku, je Ustavno sodišče na podlagi prvega odstavka 48. člena ZUstS ugotovilo neskladje tretjega odstavka 310. člena ZFPPIPP z Ustavo (1. točka izreka). Iz enakih razlogov je Ustavno sodišče ugotovilo tudi neskladje tretjega odstavka 311. člena ZFPPIPP z Ustavo (1. točka izreka). V skladu z drugim odstavkom 48. člena ZUstS bo zakonodajalec moral sprejeti ureditev, ki bo omogočala ustavnoskladno uveljavitev pravice do zasebne lastnine. Ustavno sodišče je zakonodajalcu določilo enoletni rok za odpravo ugotovljene protiuustavnosti (2. točka izreka). Ker je Ustavno sodišče ugotovilo protiuustavnost izpodbijanih določb ZFPPIPP že zaradi neskladja s 33. členom Ustave, ni opravilo presoje še z vidika zatrtjevanja neskladnosti z drugim odstavkom 14. člena Ustave.

18. Ustavno sodišče je na podlagi drugega odstavka 40. člena ZUstS določilo način izvršitve svoje odločitve o ugotovitvi protiuustavnosti presojeane ureditve, da bi zavarovalo lastninsko pravico izločitvenih upnikov ter omogočilo nadaljevanje postopkov prodaje, dokler se zakonodajalec ne odzove na ugotovljeno protiuustavnost. Ustavno sodišče je tako v primeru, ko upnik ne vložil tožbe na ugotovitev prerokane izločitvene pravice (tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP) ali ne vložil predloga za nadaljevanje postopka v zakonsko predvidenem roku enega meseca (tretji odstavek 311. člena ZFPPIPP), v načinu izvršitve določilo, da izločitvena pravica v tem primeru preneha šele, ko upravitelj v skladu z zakonom proda premoženje, ki je predmet izločitvene pravice (prva alineja 3. točke izreka). Tudi v tem primeru izločitveni upnik seveda ohrani obligacijsko upravičenje na podlagi petega odstavka 299. člena ZFPPIPP. Ker je zaradi ugotovljene protiuustavnosti izpodbijanih določb onemogočen začetek prodaje na podlagi 2. točke tretjega odstavka 330. člena ZFPPIPP, je Ustavno sodišče tudi odločilo, da je prodajo dopustno začeti po izteku rokov iz prvega odstavka 310. člena in tretjega odstavka 311. člena ZFPPIPP (druga in tretja alineja 3. točke izreka). To pomeni, da se v navedenem obsegu ne uporablja prepoved začetka prodaje iz tretjega odstavka 330. člena ZFPPIPP.

C.

19. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 30. člena, 48. člena in drugega odstavka 40. člena ZUstS ter petega odstavka 46. člena v zvezi s tretjo alinejo tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnici in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Rok Čeferin, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik in Marko Šorli. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Rajko Knez
Predsednik

[1] Prvi odstavek 299. člena ZFPPIPP.

[2] Tretji odstavek 310. člena ZFPPIPP.

[3] Četrty in peti odstavek 299. člena ZFPPIPP.

[4] Predlog zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju - EVA 2006-2011-0010 z dne 20. 6. 2007, str. 4.

[5] 309. člen v zvezi s tretjim odstavkom 330. člena ZFPPIPP.

[6] Odločba Ustavnega sodišča št. Up-156/98 z dne 11. 2. 1999 (Uradni list RS, št. 17/99, in OdlUS VIII, 118), 8. točka obrazložitve.

[7] Odločba Ustavnega sodišča št. Up-770/06 z dne 27. 5. 2009 (Uradni list RS, št. 54/09), 4. točka obrazložitve, in J. Zobec v: L. Šturm (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije, Dopolnitev - A, Fakulteta za državne in evropske študije, Ljubljana 2011, str. 451-454.

[8] J. Zobec v: L. Šturm, nav. delo, str. 451.

[9] Prim. 309. člen ZFPPIPP.

[10] Četrty odstavek 309. člena ZFPPIPP.

[11] N. Plavšak, Komentar Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP), Tax-Fin-Lex, Ljubljana 2017, str. 172.

[12] Prav tam, str. 135.

[13] Tako v zakonodajnem gradivu nav. pod op. št. 4.

[14] Glej 48. člen ZFPPIPP.

[15] Peti odstavek 299. člena ZFPPIPP. V primeru prodaje premoženja, ki je predmet izločitvene pravice, lahko sicer izločitveni upnik še vedno zahteva, da se mu plača denarni znesek, dosežen s prodajo tega premoženja, zmanjšan za stroške v zvezi s prodajo.

[16] Na primer v okviru obstoječega tretjega odstavka 330. člena ZFPPIPP.

[17] Prim. četrty in peti odstavek 299. člena ZFPPIPP.

[18] Prim. tudi 2. točko tretjega odstavka 330. člena ZFPPIPP.

⇒

Vrsta zadeve:

ocena ustavnosti in zakonitosti predpisov in drugih splošnih aktov

Vrsta akta:

zakon

Vlagatelj:

Vrhovno sodišče RS

Datum vloge:

14. 2. 2018

Datum odločitve:

7. 11. 2019

Vrsta odločitve:

odločba

Vrsta rešitve:

ugotovitev – je v neskladju z Ustavo/zakonom

Objava:

Uradni list RS, št. 69/2019

Dokument:

US32087